

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DRAZMAN AND OTHERS v. UKRAINE)**

(Заява № 22207/12 та 2 інші заяви)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

29 червня 2023 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Дразман та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Карло Ранзоні (*Carlo Ranzoni*), Голова,

Маттіас Гуйомар (*Mattias Guyomar*),

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*), судді,

та Мартіна Келлер (*Martina Keller*), заступник Секретаря секції,

З огляду на:

заяви (№ 22207/12 та 2 інші), подані у різні дати, зазначені в таблиці у додатку, до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) заявниками, вказаними у таблиці в додатку, (далі – заявники);

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд), який представляла його Уповноважений, на останніх етапах провадження пані М. Сокоренко, про скарги заявників на непроведення національними органами влади ефективного розслідування трьох окремих дорожньо-транспортних пригод, в яких загинули родичі заявників, та визнати решту скарг у заяві № 43998/12 неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 08 червня 2023 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРЕДМЕТ СПРАВИ

1. Ці заяви стосуються тверджень за статтею 2, пунктом 1 статті 6 і статтею 13 Конвенції про неефективне розслідування смерті родичів заявників у трьох окремих дорожньо-транспортних пригодах.

2. Деталі та відповідні факти щодо заявників наведені в таблиці у додатку.

ОЦІНКА СУДУ

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

3. Беручи до уваги схожість предмету заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 2 КОНВЕНЦІЇ

4. Заявники скаржилися на неефективність та надмірну тривалість розслідування смерті їхніх родичів, які загинули у дорожньо-транспортних пригодах. Вони посилалися на статтю 2, пункт 1 статті 6 і статтю 13 Конвенції.

5. Суд, якому належить провідна роль щодо здійснення юридичної кваліфікації фактів справи, вважає, що зазначені скарги мають розглядатися за статтею 2 Конвенції (див. рішення у справі «Igor Шевченко проти України» (*Igor Shevchenko v. Ukraine*), заява № 22737/04, пункт 38, від 12 січня 2012 року).

6. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції або неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

7. Загальні принципи щодо позитивного обов'язку держави провести ефективне розслідування за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції у контексті дорожньо-транспортної пригоди наведені в рішенні у справі «Ніколае Вірджіліу Тенасе проти Румунії» [ВП] (*Nicolae Virgiliu Tănase v. Romania*) [GC], заява № 41720/13, пункти 157 – 171, від 25 червня 2019 року).

8. Суд зазначає, що в цій справі органам державної влади одразу стало відомо про відповідні ДТП. Враховуючи практичні реалії роботи слідчих, включно з доступністю необхідних ресурсів, з цього моменту вони повинні були докласти всіх необхідних зусиль, щоб забезпечити оперативний збір доказів на місці події та інших відповідних доказів з достатньою ретельністю, а також усунути або мінімізувати будь-який ризик упущень, які згодом могли підірвати можливість встановлення фактів і притягнення винних осіб до відповідальності (там само, пункт 162). Проте Суд вважає, що всупереч зазначеним вимогам і аргументам Уряду, попередні стадії цих розслідувань характеризувалися суттєвими недоліками, а з наявної інформації не вбачається, що після порушення кримінальних справ проводилося належним чином організоване розслідування.

9. Розглядаючи факти цієї справи Суд вважає, що розслідування характеризувалися тим, що їх неодноразово закривали та відновлювали. Розслідуванням бракувало ретельності. Вони також включали велику кількість повторних експертиз, деякі з яких були проведені через багато років після ДТП. Внаслідок недостатності вжитих слідчими заходів, у тому числі невжиття необхідних заходів для збору доказів, справи неодноразово поверталися на додаткове розслідування, що неминуче вплинуло на тривалість проваджень та призвело до пошкодження важливих доказів. Крім того, у заяві № 44005/12, незважаючи на присутність на місці ДТП декількох очевидців, органи досудового розслідування спочатку визнали, що вони не були встановлені, а згодом, що очевидці не були належним чином допитані, а також що протокол опису обставин ДТП містив суттєві недоліки. До того ж неодноразово кримінальне провадження у справі, якої стосується ця заява, зупинилося без обґрунтованих підстав.

10. Як наслідок, кримінальні провадження, які тривали від десяти до дванадцяти років, були закриті у зв'язку із закінченням строку давності, а особи, які вчинили злочини, були звільнені від будь-якої кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності.

11. Суд зазначає, що в окремих подальших цивільних провадженнях проти стверджуваних осіб, які вчинили злочини, які окремо не були тривалими, заявникам було присуджено відшкодування шкоди у зв'язку зі смертю їхніх родичів. У цих провадженнях цивільні суди посилалися, *inter alia*, на висновки кримінальних судів (див., серед інших джерел, рішення у справах «Сергієнко проти України» (*Serhiyenko v. Ukraine*), заява № 47690/07, пункт 52, від 19 квітня 2012 року та «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), заява № 51151/10, пункти 67 і 68, від 05 листопада 2015 року). Однак сам лише результат таких сприятливих для заявників проваджень не міг виправити суттєві недоліки попередніх кримінальних проваджень, які стосуються суті скарг заявників за Конвенцією. Крім того, Суд зазначає, що у справі «Антонов проти України» (*Antonov v. Ukraine*), заява № 28096/04, пункт 42, від 03 листопада 2011 року), яка також стосувалася ненавмисного порушення права на життя в контексті дорожньо-транспортної пригоди, Уряд визнав свій обов'язок за власною ініціативою провести офіційне розслідування обставин смерті та вжити всіх необхідних заходів для встановлення відповідних фактів, включно зі ступенем можливої вини водія у зв'язку з недбалим керуванням транспортним засобом. У цій справі Уряд не оскаржував цього. До того ж він прямо не посилався на той факт, що рішення про відшкодування шкоди, ухвалені на користь заявників, слід було вважати достатніми в контексті зобов'язань держави за статтею 2 Конвенції.

12. З огляду на наведене Суд вважає, що національні органи влади за обставин цих справ не виконали зобов'язання держави за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції (див. згадані рішення у справах «Антонов проти України» (*Antonov v. Ukraine*), пункти 50 і 51; «Ігор Шевченко проти України» (*Igor Shevchenko v. Ukraine*), пункти 56 – 60 та «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), пункти 56 – 71).

13. Отже, було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції.

ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

14. Заявники у заяві № 22207/12 вимагали 100 000 євро у якості відшкодування моральної шкоди. У заяві № 44005/12 заявник вимагав 50 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди, тоді як у заяві № 43998/12 заявник не висунув вимог щодо справедливої сатисфакції.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

15. З огляду на наявні у нього документи та підхід в аналогічних справах проти України (див., наприклад, згадане рішення у справі «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), рішення у справах «Микола Волкогонов та Ігор Волкогонов проти України» [Комітет] (*Nikolay Volkogonov and Igor Volkogonov v. Ukraine*) [Комітет], заява № 40525/05, від 28 листопада 2013 року та «Зоріна та інші проти України» [Комітет] (*Zorina and Others v. Ukraine*) [Комітет], заява № 20295/07 та 3 інші заяви, від 14 лютого 2019 року), Суд вважає за розумне присудити спільну суму відшкодування у розмірі 6 000 євро першій та третій заявникам, а також відшкодування у такому самому розмірі другому заявнику у заяві № 22207/12 та заявнику у заяві № 44005/12 в якості відшкодування моральної шкоди.

16. Суд відхиляє решту вимог відповідних заявників у заявах № 22207/12 та № 44005/12 в якості відшкодування моральної шкоди. Він також зазначає, що жоден із заявників не висував вимог щодо відшкодування матеріальної шкоди.

17. Заявники не висунули вимог щодо компенсації судових та інших витрат. Відповідно Суд нічого їм не присуджує у зв'язку з цим.

18. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції у зв'язку зі скаргами на неефективне розслідування смертей родичів заявників.
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (і) 6 000 (шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, спільно першій і третій заявникам, а також присуджує таку саму суму другому заявнику у заяві № 22207/12 в якості відшкодування моральної шкоди;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

- (ii) 6 000 (шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, заявнику у заяві № 44005/12 в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції у заявах № 22207/12 і № 44005/12.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 29 червня 2023 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Мартіна Келлер
(*Martina Keller*)
Заступник Секретаря

Карло Ранзоні
(*Carlo Ranzoni*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

<p>1. Заява № 22207/12 пані Валентини Василівни Дразман (далі – перша заявниця) громадянки України 1947 року народження, проживає у м. Харків пана Миколи Миколайовича Логачова (далі – другий заявник) громадянина України 1969 року народження, проживає у м. Куп'янськ пані Ірини Дмитрівни Дразман (далі – третя заявниця) громадянки України 1994 року народження, проживає у м. Харків представляли пан Володимир Борисович Глущенко та пані Наталія Геннадіївна Охотнікова <i>Подана 03 квітня 2012 року</i></p>
<p>Події, що передували справі, та провадження на національному рівні</p>
<p><i>1. Обставини події:</i></p> <p>(i) Перша та третя заявниці – це мати та донька Д. відповідно. Другий заявник – батько Л.; (ii) 03.05.2001 – Г. керував автомобілем, який з'їхав з дороги і збив неповнолітню Л., яка йшла вулицею. Від отриманих ушкоджень вона померла. Також загинули двоє пасажирів автомобіля, в тому числі Д. Ще двоє пасажирів отримали тілесні ушкодження, однак вижили. Того ж дня працівники міліції прибули на місце ДТП для огляду та складання попередніх протоколів.</p> <p><i>2. Процес розслідування та зроблені за його результатами висновки:</i></p> <p>(i) 04.05.2001 – щодо Г. було порушено кримінальну справу за фактом порушення правил безпеки дорожнього руху, що спричинило смерть людини. (ii) 08.06.2001 – перша заявниця, а 12.06.2001 – другий заявник подали позовні заяви про відшкодування шкоди як цивільні позивачі у межах зазначеної кримінальної справи; (iii) 10.04.2002 – порушена щодо Г. кримінальна справа була закрита у зв'язку з відсутністю <i>corpus delicti</i>. 15.04.2002 ця постанова була скасована як необгрунтована; (iv) 17.10.2002 – після єдиного повернення на додаткове розслідування, прокурор затвердив обвинувальний акт і справа була направлена до суду для розгляду. Заздалегідь органи досудового розслідування повідомили заявників, що початковий етап розслідування супроводжувався затримками, а також що не було вжито заходів для збору доказів. Зокрема, первинний огляд місця події проводився вночі, однак додатковий огляд вдень не був проведений; транспортний засіб не був належним чином оглянутий і не були зафіксовані його пошкодження; слідчий не ухвалив жодного рішення щодо транспортного засобу, який згодом був знайдений в гаражі Г., частково розібраним; органи досудового розслідування по суті поклалися на показання свідків, які вперше були допитані приблизно через п'ять місяців після ДТП; а також не була проведена експертиза транспортного засобу для визначення швидкості з якою автомобіль рухався в момент ДТП. Вони також повідомили заявницю, що слідчі, які були визнані відповідальними за неефективне розслідування ДТП, були притягнуті до дисциплінарної відповідальності; (v) у період з 28.07.2003 до 29.03.2010 проведено три додаткові експертизи транспортного засобу. За цей час декілька судових засідань було відкладено з різних причин, у тому числі у зв'язку з перебуванням судді на лікарняному та неявкою сторін у суд; (vi) у період з 20.08.2010 до 08.09.2011 справа двічі поверталася на новий розгляд; (vii) 20.05.2011 – Куп'янський міськрайонний суд Харківської області визнав третю заявницю цивільним позивачем у кримінальному провадженні; (viii) 21.12.2011 – той самий суд визнав Г. винним за висунутими обвинуваченнями; (ix) 15.03.2012 – Апеляційний суд Харківської області скасував цей вирок, закрити кримінальну справу у зв'язку із закінченням строку давності та звільнив Г. від кримінальної</p>

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

відповідальності. Суд не ухвалив рішення стосовно вимог заявників щодо відшкодування шкоди;

(х) 19.06.2012 – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишив ухвалу без змін.

3. Цивільне провадження щодо відшкодування шкоди:

(i) 27.07.2012 – заявники подали цивільні позови проти Г. в окремому цивільному провадженні, вимагаючи відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої смертю їхніх родичів;

(ii) 19.03.2013 – Апеляційний суд Харківської області залишив без змін рішення суду першої інстанції від 06.12.2012, яким кожному заявнику було присуджено 200 000 українських гривень (далі – грн, еквівалент 25 000 євро на момент подій) в якості відшкодування моральної шкоди, яку мав сплатити Г. Суди посилалися, *inter alia*, на висновки, яких дійшли кримінальні суди у справі заявників.

2. Заява № 43998/12

пана Сергія Валерійовича Папочкіна

громадянина України 1968 року народження, проживає у м. Суми

Подана 04 липня 2012 року

Події, що передували справі, та провадження на національному рівні

1. Обставини події:

(i) 07.04.2000 – неповнолітній син заявника, К., переходив дорогу біля зупинки громадського транспорту, коли його збив автомобіль, яким керував Г. Останній перебував у службовій поїздки, а автомобіль належав його роботодавцеві – приватному підприємству «С.». Згідно з твердженнями Г. під час керування автомобілем справа від нього їхав інший автомобіль; коли цей автомобіль зупинився, несподівано з'явився хлопчик, який швидко перебігав вулицю з правого на лівий бік; щойно Г. побачив хлопчика він загальмував, проте уникнути ДТП не вдалося. Від отриманих внаслідок ДТП численних тілесних ушкоджень К. помер на місці. Того ж дня працівники міліції прибули на місце ДТП для огляду та складання первинних протоколів.

2. Процес розслідування та зроблені за його результатами висновки:

(i) 10.04.2000 – порушено кримінальну справу у зв'язку з ДТП за фактом грубого порушення правил дорожнього руху;

(ii) 19.04.2000 – заявник був визнаний потерпілим;

(iii) з 10.06.2000 до 11.05.2011 – було проведено 22 експертизи, в тому числі 12 експертиз транспортного засобу; неодноразово кримінальна справа закривалася, а згодом ці постанови скасовувала прокуратура або суди, як необґрунтовані та передчасні, а також призначалися подальші слідчі дії з наступних підстав: (a) 11.08.2000 – не встановлено особу водія автомобіля, який їхав поруч з автомобілем Г. в момент ДТП; (b) 11.08.2003 – необхідне проведення комплексної судово-медичної експертизи та експертизи транспортного засобу для встановлення окремих свідків; (c) 03.01.2005 – існували розбіжності у експертизах транспортного засобу; (d) 05.01.2007 – необхідно було встановити інших свідків ДТП; (e) 29.10.2008 і 25.08.2009 – слідчий не допитав усіх експертів, хоча це було необхідним для узгодження висновків експертиз; зокрема, існувала суперечка щодо того, чи міг Г. уникнути зіткнення з К.; (f) 27.04.2010 – залишилося багато розбіжностей стосовно обставин ДТП, і, зокрема, не були враховані деякі важливі показання свідків;

(iv) 02.06.2011 – заявник, як цивільний позивач, подав позовну заяву, вимагаючи відшкодування шкоди від «С.» (роботодавця Г.), яку він зазнав внаслідок смерті свого сина

(v) 06.06.2011 – Г. пред'явлено обвинувачення;

(vi) 06.02.2012 – Зарічний районний суд міста Суми визнав Г. винним у порушенні правил дорожнього руху, що спричинило смерть сина заявника, але Г. був звільнений від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності; суд також зобов'язав роботодавця Г. виплатити заявнику відшкодування завданої шкоди. 17.05.2012 апеляційний суд залишив вирок без змін;

(vii) 29.01.2013 – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ змінив кваліфікацію без зміни обвинувачення, мотивуючи це тим, що справу слід було кваліфікувати за чинним на момент подій КК України (1960 року). Він також залишив без змін рішення про звільнення Г. від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності. Водночас скасував вирок в частині відшкодування шкоди та направив справу на новий розгляд у порядку цивільного судочинства.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

3. Цивільне провадження щодо відшкодування шкоди:

- (i) 17.07.2013 – Зарічний районний суд міста Суми присудив заявнику 500 000 грн в якості відшкодування моральної шкоди та 5 318 грн в якості відшкодування матеріальної шкоди, які мало сплатити підприємство «С.»; 29.08.2013 апеляційний суд залишив рішення без змін;
- (ii) 20.11.2013 – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ скасував ухвалу від 29.08.2013 та направив справу на новий розгляд апеляційного суду;
- (iii) 29.01.2014 – Апеляційний суд Сумської області залишив без змін рішення від 17.07.2013 в частині відшкодування заявнику матеріальної шкоди та змінив рішення в частині відшкодування моральної шкоди, присудивши йому 200 000 грн. (17 000 євро на момент події); суд посилався, *inter alia*, на висновки кримінальних судів у справі заявника;
- (iv) 18.02.2014 – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відмовив заявнику у відкритті касаційного провадження, вважаючи його скаргу необгрунтованою.

3. Заява № 44005/12

пана Івана Петровича Радченка

громадянина України 1946 року народження, проживає у м. Кременчук

Подана 05 липня 2012 року

Події, що передували справі, та провадження на національному рівні

1. Обставини події:

- (i) 23.08.2001 – керуючи автомобілем К. виїхав на зустрічну смугу, де наближався автомобіль, яким керував З. Щоб уникнути зіткнення, З. виїхав на зустрічну смугу і намагався зупинити свій автомобіль, але зіткнувся з вантажівкою і збив дружину заявника Р., яка стояла на зупинці. Від отриманих тілесних ушкоджень Р. померла на місці. Того ж дня працівники міліції прибули на місце ДТП для огляду та складання первинних протоколів.

2. Процес розслідування та зроблені за його результатами висновки:

- (i) 01.09.2001 – порушено кримінальну справу у зв'язку з ДТП за фактом грубого порушення правил дорожнього руху;
- (ii) 13.09.2001 – заявнику був наданий статус потерпілого у кримінальному провадженні;
- (iii) 26.11.2001 – органи досудового розслідування визнали, що розслідування справи супроводжувалось затримками; не були встановлені очевидці на місці ДТП і навіть не вживались заходи для їх встановлення;
- (iv) 20.03.2002 – заявник подав позовну заяву проти К., як цивільний позивач в межах кримінальної справи, вимагаючи відшкодування шкоди;
- (v) 26.03.2002 – К. пред'явлено обвинувачення за фактом порушення правил дорожнього руху, що спричинило смерть Р.;
- (vi) 26.03.2002 – слідчий відмовив у кримінальному переслідуванні З.;
- (vii) 30.08.2002 – складено обвинувальний акт щодо К., який направлено на розгляд до Кременчуцького районного суду Полтавської області;
- (viii) 11.08.2005 – Кременчуцький районний суд Полтавської області виправдав К., мотивуючи це тим, що він керував автомобілем у межах зупинки та мав намір припаркувати свій автомобіль, і саме З. безпідставно повернув ліворуч та виїхав на зустрічну смугу;
- (ix) 18.11.2005 – Апеляційний суд Полтавської області скасував попередній вирок і направив справу прокурору на додаткове розслідування. Суд мотивував це тим, що висунута К. і З. версія подій була сумнівною, а слідчий не провів усіх необхідних слідчих дій для встановлення обставин ДТП і усунення протиріч; суд також встановив, що відмова в порушенні кримінальної справи щодо З. була передчасною;
- (x) 05.10.2006 – З. пред'явлено обвинувачення у порушенні правил дорожнього руху, що спричинило смерть людини;
- (xi) 05.10.2006 – слідчий закрив кримінальну справу щодо К., обгрунтувавши тим, що останній не був винуватцем ДТП, а саме З., рухаючись зі швидкістю 150 км/год, спричинив ДТП;
- (xii) 27.03.2007 – З. був оголошений в розшук; крім того, розслідування двічі призупинялося до встановлення його місцезнаходження, остання така постанова була скасована

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДРАЗМАН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

як незаконна та передчасна 12.05.2008;

(xiii) 20.05.2008 – прокурор скасував постанову від 26.03.2002 у частині відмови у кримінальному переслідуванні З. та постанови від 10.05.2006 у частині закриття кримінальної справи щодо К.; прокурор аргументував це тим, що ці постанови були передчасними, оскільки показання ключових свідків не були перевірені; також необхідно було провести додаткові експертизи;

(xiv) з 07.02.2009 до 04.01.2010 кримінальне провадження ще тричі призупинялось до встановлення місця перебування З.;

(xv) 04.02.2010 – було скасовано останню постанову про зупинення провадження у справі у зв'язку з встановленням місця перебування З.;

(xvi) 26.10.2010 – прокурор скасував постанову від 27.03.2007, якою З. було оголошено в розшук, оскільки була відсутня інформація про вжиття слідчими органами всіх необхідних заходів для встановлення його місцезнаходження; на момент подій З. мав постійне місце проживання та місце роботи; ніщо не свідчило, що після пред'явлення обвинувачення З. не з'явився за викликом слідчого;

(xvii) 16.12.2011 – Кременчуцький районний суд Полтавської області закryw кримінальну справу у зв'язку із закінченням строку давності та звільнив К. та З. від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності; 23.02.2012 апеляційний суд залишив цю постанову без змін;

(xviii) 28.04.2012 – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відмовив у відкритті касаційного провадження за скаргою заявника, оскільки заявник не навів відповідного обґрунтування для відкриття касаційного провадження.

3. Цивільне провадження щодо відшкодування шкоди:

(i) У березні 2012 року заявник подав позов проти К. та З. в окремому цивільному провадженні, вимагаючи відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої смертю його дружини;

(ii) 04.02.2013 – Автозаводський районний суд міста Кременчука присудив заявнику 6 900 грн (652 євро на момент подій) в якості відшкодування матеріальної шкоди та 40 000 грн (3 783 євро на момент подій) в якості відшкодування моральної шкоди, які мали бути стягнуті спільно з К. і З.; суд посилався, *inter alia*, на висновки кримінальних судів у справі заявника;

(iii) 25.03.2013 – Апеляційний суд Полтавської області вніс зміни до згаданого рішення у частині суми, присудженої в якості відшкодування моральної шкоди, натомість присудивши заявнику 60 000 грн (5 700 євро на момент подій), і залишив решту рішення без змін.